

C r i t i c s P o i n t

Οὔρος Λάγιοβιτς, ἀρχιμουσικός,
Τιάνγουα Γιάνγκ, σολίστ (βιολί)
σὲ ἔργα Φούνγκ Λάμ, Μπάρτοκ (καὶ Μπράμς)

30/2017.

τοῦ ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ.

ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΟΣ Ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΓΕΝΝΗΤΩΡ τῆς ιδέας τοῦ Ἔτους Ἑλλάδος-Κίνας (μακάρι νὰ ἦταν δετία!) πὺ μᾶς ἐξοικείωσε, ἔστω καὶ λίγο, μὲ τὸν πανάρχαιο (συνομήλικο; παλαιότερο; τοῦ ἀρχαιοελληνικοῦ) ἀλλὰ καὶ σύγχρονο πολιτισμὸ τῆς ὑπερδυνάμεως μὲ τὴν τόσο δυσπρόσιτη ὀλιγόγηχη μονοσυλλαβικὴ γλῶσσα καὶ τὴν ἱλιγγιώδους πλούτου ἰδεογραμματικὴ γραφή. Ἔτσι, μετὰ τὴν (κακῶς ὅπως ἐξηγήσαμε) ἀποκαλουμένη δυτικιστὶ Ὅπερα τοῦ Πεκίνου καὶ τὴ σολίστ τῆς προηγουμένης συναυλίας, κοντράλτο Γκουάνγκ Γιάνγκ, στὴ 2η συναυλία τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας Ἀθηνῶν (ΚΟΑ, περίοδος 2017-2018) εἶχαμε τὴν εὐκαιρία νέων ἀγαλλιαμάτων ἀπὸ τὴν γνωστὴ μας καὶ προσφιλέστατη βιολονίστα Τιάνγουα Γιάνγκ (楊天嫻, ἐκλατ.: Tianwa Yang, γ. 1987) καὶ τῆς πρώτης μας γνωριμίας μὲ ἓνα καθ' ὅλες τὶς ἐνδείξεις **χαρισματικότατο** νέο Κινέζο συνθέτη τὸ Φούνγκ Λάμ (林丰, ἐκλατ.: Fung lam, γ. Χόνγκ Κόνγκ, 1979). Ἀρχιμουσικός, ἐπίσης γνωστὸς καὶ προσφιλέστατος, ὁ Σλοβένος Οὔρος Λάγεβιτς [Uroš Lajovic, γ. 1944], κυριολεκτικὰ νεκρανάστησε ὀρχήστρα πὺ λίαν προσφάτως παραμόρφωνε τὴν εἰσαγωγὴ Ἕλιος τοῦ Κάρλ Νήλσεν καὶ τὸ Τραγουδι τῆς Γῆς τοῦ Μάλερ. Μουσικοκριτικοὶ προηγουμένων γενεῶν, θὰ ἀπέφευγαν τέτοιες συγκρίσεις. Ἀστικὸς φαρισαϊσμός; ἴσως, ἀλλ' εἰς βάρος τῆς ἱστορίας, ἀφοῦ ἀπέκρυπτε

ἀλήθειες φαινότερες ἡλίου. Καὶ κριτικοὶ ὡς ὁ ὑπογράφων αἰσθάνονται καὶ ἀντιδρῶν κυρίως ὡς ἱστορικοί. Μὲ αὐτὴν τὴν ιδιότητα ὑπενθυμίζουμε τὶς προηγούμενες ἐμφανίσεις τῶν δύο ἐρμηνευτῶν ποὺ μᾶς ἀπογείωσαν: τῆς Τιάνγουα Γιάνγκ στὶς 19.2.2016, (Κοντσέρτο γιὰ βιολὶ τοῦ Μπέντζαμιν Μπρίττεν) καὶ τοῦ ἀρχιμουσικοῦ Λάγιοβιτς, στὶς 8.4. (ἔργα Μωρίς Ὕχανά, Σίμου Παπάνα καὶ Ντβόρζακ) καὶ στὶς 4.11.2016 (ἔργα Τσαϊκόφσκυ, Σοστακόβιτς καὶ Προκόφιεφ).

Ἦδη στὰ πρῶτα 20''-30'' τοῦ ἐναρκτηρίου ἔργου (τοῦ νέου Κινέζου συνθέτου), ἡ ἀπόδοση τῆς ὀρχήστρας μᾶς συνεπῆρε μὲ τὴν καθαρότητα ἐκφορᾶς, τὴ διαφάνεια στὴ μορφογένεση τῆς παρτιτούρας μέσα στὸ χρόνο, στὴ λεπτολογημένη ἀλλ' εὖροη διαδοχῆ δυναμικῶν διαβαθμίσεων καὶ πυκνοτήτων, βυθίζοντάς μας στὴν ἀπείριτη μαγεία ποὺ ἐπιδίωκε ὁ Φούνγκ (κινεζικά, προηγεῖται τὸ ἐπώνυμο).

ΦΟΥΝΓΚ ΛΑΜ [林丰, ἐκλατ.: Fung lam, γ. Χόνγκ Κόνγκ, 1979]. *Πεμπτουσία* [ὁ τίτλος ἀγγλικά μόνον: *Quintessence*], γιὰ ὀρχήστρα (2014). Πρέπει νὰ ἀκούσουμε τοῦλάχιστον ἄλλες δύο συνθέσεις του γιὰ νὰ ἐπικυρώσουμε τὴν ὑπόψία μας ὅτι εἶναι συνθέτης σπανιστάτου διαμετρήματος. Γενικότατη ἐντύπωση: περιεκτικότατη σὲ σαφῆ καὶ εὐγλωττα μουσικά ἐρεθίσματα ἐναλλαγῆ ἀραιοῦ καὶ πυκνοῦ, σόλι ἢ διφωνιῶν μὲ **tutti** κάθε ἄλλο παρὰ ἐκκωφαντικά: λ.χ. σόλο ἄρπας πολὺ ψηλά, ἓνα ἀδρῆς μουσικῆς σκέψεως **tutti**, ἓνα σόλο κλαρινέτου, ἡχήματα σὰν **sfumatti** παραδοσιακῆς κινεζικῆς ζωγραφικῆς ἀπάγουν σὲ ἓνα γιὰ λίγο ἐπαναλαμβανόμενο τρίφθογγο (τρίηχα;) μοτίβο: ξανὰ ἢ ἀντίθεση (ὄχι ἐπανάληψη τῆς ἀρχῆς), ἄρπας καὶ **tutti**, καὶ ἡ σαγήνη 10'; 15'; λεπτῶν τελείωσε: λακωνικότητα καὶ σαφήνεια νοημάτων, ὕψιστης λιτότητας συγκινησιακῆ εὐγένεια. Κοντολογίς: μουσικὴ ἀπὸ τὸ «Σάνγκρι-Λά» τοῦ Χαμένου ὀρίζοντος (1933) τοῦ γνωστοῦ μυθιστορήματος τοῦ Τζαίημς Χίλτον [James Hilton, 1900-1954]..

ΜΠΑΡΤΟΚ, ΜΠΕΛΑ [Bartók, Béla, 1881-1945]: *Κοντσέρτο γιὰ βιολὶ καὶ ὀρχήστρα*, ἀρ. 2, (ἀρχές 1937-τέλη 1938), τρία μέρη: I. *Allegro non troppo*. II. *Andante tranquillo*. III. *Allegro molto*. Γιατὶ ξανὰ ὑποψιαζόμαστε ὅτι τὸ ἔργο τοῦ Μπάρτοκ ἀποτελεῖ ἀ' ἐκτέλεση γιὰ τὴν Κ.Ο.Α, ὅπως τὸ *Τραγουδι τῆς Γῆς* τοῦ Μάλερ στὴν προηγούμενη; Ὅμως πάλι τὸ σιγοῦν ἐν προκειμένῳ πρόγραμμα μᾶς διέψευδε: πάσο καὶ ἐμεῖς! Ἀναμφίβολα τὸ *Κοντσέρτο Μπάρτοκ* εἶναι, θὰ λέγαμε, κλασσικὸ

ἀριστούργημα διαχρονικοῦ κύρους. Ὅμως ἂν μὲ ρωτοῦσαν ποιὸ ἀπὸ τὰ δύο ἔργα θὰ ξανάκουγα εὐχαρίστως ἀμέσως μετά, ἀδίστακτα θὰ ἀπαντοῦσα: τοῦ Φούνγκ Λάμ! Πρωταρχικὸ γνῶρισμα πού εἰσπράττει οἰοσδήποτε ἀκροατῆς ἀπὸ τὸ Μπάρτοκ, εἶναι τὸ ἀμέτρητο, σὰν τ' ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ, πλῆθος φθόγγων του, πολὺ μεγαλύτερο ὅσων μπορεῖ νὰ ἀφομοιώσει ἀνθρώπινος ἐγκέφαλος ἀνὰ χρονικὴ μονάδα. Τοὺς περισσότε-
ρους, σὲ τέμπι καὶ ρυθμοὺς ταχύτατους, ἐκτελεῖ ὁ ἦ (ἐδῶ) ἢ σολίστ, ὄντως βιολιστικὸ φαινόμενο 100ετίας, ὅπως γράφαμε καὶ στὴν προη-
γούμενη κριτικὴ τῆς. Οὐδεὶς ψόγος (ἄνθρωπος εἶναι κι' αὐτὴ ἡ καὶμένη!) ἂν ἡ Τιάνγουα Γιάνγκ ἔδειξε ἀνεπαίσθητα ἱγνοστοιχεῖα κοπώσεως: ἰδεώ-
δης τονικὴ ἀκρίβεια καὶ νοηματικὴ καθαρότητα σὲ ἱλιγγιώδη περάσματα, συνεχῆς ροὴ μουσικοῦ στοχασμοῦ σχεδὸν ἀπάνθρωπα πυκνοῦ, χάρη καὶ
στὴν συμμετοχὴ τοῦ ὑπέροχου Λάγιοβιτς. Καὶ μόνον ἡ εὐφύεστατη ἐναλ-
λαγὴ τέμπι, μὲ ἐνδιάμεση παρεμβολὴ ἐνὸς ὀστινάτο, (μεσαῖο τμήμα α' μέρους), τὸ ἀπόκοσμα θεῖο β' μέρος (διάλογος, μεταξὺ ἄλλων, σολίστ καὶ κόνου) καὶ τὸ φινάλε, *Allegro molto* γ' μέρος, περισσότρο μουσικὴ «χαρακτῆρος», πάντα χάρη στὴν εὐρηματικότατη ἐναλλαγὴ τοῦ λόγου, μεταμόρφωναν χάρη καὶ σὲ ἔξοχους ἐρμηνευτές, τὸ ὅλο ἔργο σὲ μνημεῖο τέχνης, *d' un classicisme qui continue a passer inaperçu*, γιὰ νὰ ἐπανα-λάβω τὴν κατακλειδὰ νεανικοῦ μου πονήματος, δημοσιευμένου στὴ Γαλλία¹.

ΜΠΡΑΜΣ, ΓΙΟΧΑΝΝΕΣ [Brahms, Johannes, 1833-1897]:
Συμφωνία ἀρ. 3, φα μείζ., ἔργο 90, 4 μέρη, (1883). Λόγω ἀνειλημμένης ἀπὸ μακροῦ ὑποχρέωσεως, δυστυχῶς δὲν τὴν παρακο-λουθήσαμε. Καὶ ἔξωμουσικό Υ.Γ: **αἴσχος** στὰ ΜΜΕ πού ἀγνοοῦν τὴν ἤδη 5θήμερη ἀπεργία πείνης 5 γυναικῶν-μελῶν (4 συνταξιούχων) τοῦ ΕΔΟΕΑΠ, ὡς ὁ ὑπογράφων: τὸ τραγικότερο συμβάν σὲ σχεδὸν ἓνα αἰῶνα δημοσιο-γραφικοῦ συνδικαλισμοῦ!

Λέξεις: 742

¹ Georges Leotsakos: *Bartok, génie discret*, στὸ ἀφιέρωμα *Musique hongroise. France-Hongrie*. Ἐπιμ. Maurice Fleuret, n° spécial, ἀχρ. (1961:)